

RIZIK VE ZENGİNLİK ARASINDAKİ İLİŞKİ

Eûzübillâhimineşşeytânirracîm

Bismillâhirrahmânirrahîm

el-Hamdülillâhirrabilâlemîn hamden

kesîran tayyiben mübâreken fîhi alâ külli hâlin ve fî külli hîn ve's-salâtü ve's-selâmu alâ seyyidinâ ve senedinâ ve mededinâ Muhammedin ve alâ âlihî ve sahibihî ecmaîn ve mentebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn.

Emmâ ba'd:

Fe kâle Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:

إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِعَبْدٍ خَيْرًا جَعَلَ غِنَاهُ فِي نَفْسِهِ، وَتُقَاهُ فِي قَلْبِهِ، وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِعَبْدٍ شَرًّا جَعَلَ فَقْرَهُ بَيْنَ عَيْنَيْهِ

İzâ erâdallâhü bi-abdin hayran ceale ginâhü fî nefsihî ve tükâhü fî kalbihî ve izâ erâdallâhü bi-abdin şerren ceale fekrahû beyne ayneyhi.

Hadîs-i şerîf Ebû Hüreyre radiyallahu anh'ten rivayet olunmuş. Peygamber Efendimiz bize buyuruyor ki;

İzâ erâdallâhü bi-abdin hayran ceale ginâhü fî nefsihî. “Allahu Teâlâ bir kulun hayrını murad etti mi ‘O kul hayra ersin, rahat et-sin, mutlu olsun, bahtiyar olsun...’ [diye] bir kulun iyiliğini istedi mi kendi zatında bu adamı müstağni kılar.” *Ve tükâhü fî kalbihî.* “Gönlünü de takvâ ile doldurur.”

Kanaatkâr olur. Hırslı olmaz. Başkasının malına göz diken; para kazanacağım, mal kazanacağım, menfaat elde edeceğim diye günaha atlayan insan olmaz. Onu ağırbaşlı, gönlü zengin, müttakî bir kul yapar. Hırslı, yılışık, yapışkan; başkasının malını almaktan korkmayan, menfaat haramdan helalden nereden gelirse gelsin aldırmayan bir insan değil. Allah’tan korkan; “Aman ben öylesini istemem, helalinden isterim, helal olmayacaksa olmasın!” diyebilen bir kimse yapar.

a. Allah Bir Kulunun Şerrini İsterse Onu Fakirlikle Korkutur

Ve izâ erâdallâhü bi-abdin şerren ceale fekrahü beyne ayneyhi. “Allah, bir kulun da kötülüğünü dilerse şerrini murad ederse ‘Ne hâli varsa görsün, çünkü iyi bir kul değil, ceza-

sını çeksin...' diye ona kötülük gelmesini dilerse o zaman iki gözünün önüne fakirliğini diker!"

"Bak fakir olursun ha! Hiçbir şeyin yok, elindeki para da bitiverir. Aç kalırsın, açık kalırsın. Aman ne yaparsan yap cebini doldur, keseni doldur. Çal çırp, topla, aldat! Paran azalmaya başladı. Eyvah! Çoluk çocuk ne yiyecek ne içecek..."

Fakirlik daima gözünün önünde, gözünün önünden gitmiyor. Fakirlikten korkusundan da her türlü haramı, kötülüğü yapıyor. Fakirlik gözünün önünden gitmediği için öyle bir insan olur. Hâlbuki sevdiği kulu da müttakî eyler. Haramlara günahlara yanaşmayan ve gözü gönlü tok insan eder.

Gönül tokluğu!

"Elhamdülillah, çok şükür karnımı doyurdum. Allah bugünkü rızkımı verdi."

"Peki yarın?"

"Yarına Allah Kerîm! Bugün rızkımı veren Allah yarın da verir!" der, rahat olur.

Gözü tok, gönlü tok, kalbi rahat; harama asla meyletmeyen, el uzatmayan, haramdan geleni istemeyen bir insan. O zaman hem rahat eder hem de sevapları kazanır.

Bir hadîs-i şerîfte Peygamber Efendimiz buyuruyor ki;

إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِعَبْدٍ خَيْرًا أَرْضَاهُ بِمَا قَسَمَ لَهُ، وَبَارَكَ لَهُ فِيهِ

Ve izâ erâdallâhü bi-abdin hayran erdâhü bimâ kaseme lehû ve bâreke lehû fîhi.

Ebû Hüreyre *radiyallahu anh*'ten:

“Allah bir kulunu sevdi mi, hayrını murad etti mi onun için ne kismet verdiyse o kismetine onu razı eder. Kismetine razı bir insan hâline getirir. Verdiği kismetini de onun için bereketlendirir.”

Cenâb-ı Hak dünyanın varlığını, menfaatini, zenginliğini, yiyecekleri içecekleri insana kismet olarak veriyor.

Kismet ne demek?

“Taksim edilmiş hisse, parça” demek. Herkes kismetini kadar yiyor. Herkes dükkân açıyor, dükkânlar sıralı; Allah bir tanesine çok veriyor, bir tanesine az veriyor. Zenginlikle de olmuyor: Zengine bir hastalık veriyor, bu sefer zengin yemek de yiyemiyor.

Perhiz perhiz perhiz; tuzlu yeme, tatlı yeme, ekşi yeme, turşu yeme...

Doktorlar bir sürü yasak koyuyorlar. Bir sürü hap yutturuyorlar. Eline bir liste veriyorlar, hiçbir şey yiyemiyor. Bakıyor bakıyor, yutkunuyor.

[Mehmed Zahid Kotku] Hocamız *rahmetullahi aleyh* gülerek bana söylemişti. Her zaman da söylerdi. Derdi ki;

“Evladım. Rızık, insanın boğazından geçendir!”

Yoksa duran değil! Manavda duruyor, kasapta duruyor, cüzdanda duruyor, dolapta duruyor, mutfakta duruyor; yiyemedikten sonra [ne önemi var]! Rızık boğazından geçendir, nasip olandır.

Nasip olmadıktan sonra, kısmet olmadıktan sonra adamın on beş tane *Shopping Centerı* varmış, elli tane dükkânı varmış, yüz tane kaç dönüm yeri yurdu varmış; Allah bazen ötekisine, ondan daha çok şey yemeyi nasip ediyor. Çeşit çeşit, türlü türlü yemeği yiyebiliyoruz da o ötekisi hiçbir şey yiyemiyor.

Mü'min kul Allah'ın taksimine razı olur. Bilir ki kısmeti “Bu senin hissendir.” diye Allah taksim edip veriyor; “Bugünkü kısmetim, Allah bereket versin.” der.

Zaten verdiğine de bereket verir. Ben hayret etmişimdir. Bana, Ankara da vaaz verirken söylediler, hâlâ hayretteyim:

Postanede çalışan sıra posta memuruymuş.

Ne kadar maaş alır?

Posta memuru! Müdür değil, muavin değil, yüksek bir mühendis değil bir şey değil; postanede çalışırmış. Etlik tepelerindeki gecekonduların birinde oturuyormuş, kendisinin üç beş tane çocuğu varmış. Gecekondu kiraymış, kendisinin değil. Bir de bir arkadaşı ölmüş, Allah rızası için sevap kazanayım diye bakmak için onun iki üç çocuğunu da almış. Benim aklım başımdan gitti!

“Yahu demek on-on bir kişi, bir düzine insan eder. Bir maaş, ev de kira! Bunlar ne yiyecekler ne içecekler...”

“Yok, geçiniyorlar.” dedi.

Allah bereket veriyor!

Başka birisi vardı, bir yerde müdürdü. Müdür, anlı şanlı müdür. Hanımı da bir başka fakültede memure idi. Eve çifte maaş geliyordu. Hanımı ele avuca sığmaz bir kadındı. Boyalı oyalı, süslü püslü, fingirdek kıkırdak, şıkırdak fıkırdak bir kimseydi. Evinin ne tadı vardı ne

tuzu vardı. Ne de kesesinin bereketi vardı. İki maaş geliyor, ev de kendilerinin. Yine de “Hiç para etmiyor.” diye en çok şikâyet ediyorlardı.

Allah’a çok şükür ben de aldığım maaşı harcayamıyordum. Herkes gelir; “Senin paran var, borç ver.” diye benden borç isterdi. Ben de verirdim. Ne verdiğimi de unutturdum, kime ne verdiğimi de unutturdum. Getirirlerse getirirlerdi, getirmezlerse kalırdı. Getiren de;

“Hocam, bunu senden üç sene önce almıştım, bu senin. Sana olan şu kadar borcum...”

“Yahu ben unuttum, haberim yok. Hakikaten doğru mu, gerçekten iyi bak, düşün. Ben bilmiyorum.”

“Yok hocam, biliyorum, kesin.”

“Tamam.”

Ben aldığımı verdiğimi bilmezdim. Maaşımı da ne verirlerse cebime koyardım. El âlem emekli keseneği ne kadar kesilmiş, gelir vergisi ne kadar alınmış, burada bir rakam hatası vs.

Ben cebime atardım. Maaşın ne kadar, diye sorsalar hiç bilmezdim.

“Ne kadar maaş alıyorsun?”

Yuvarlak rakamları söylerim de tam rakam bilmezdim.

Bitmezdi param! Elhamdülillah, çok şükür! Millet geçinemezdi, ayılırdı, bayılırdı...

Şunu anlatmak istiyorum:

Allah bazı kazançlara bereket veriyor, harcıyorsun harcıyorsun bitmiyor. Bazı kazançlar da bereketsiz oluyor. Torbanın dibi delik gibi hiçbir şey yok. Maaş aldığı günde paraları hepsi o takside bu takside gitmiş. Yine koca herif, müdür; gelip borç ister. Hayret edilecek bir şey!

Benim rahmetli anacığım anlatırdı, Allah cümle geçmişlerimizle beraber ona da rahmet eylesin:

İki kardeş buğday ekmişler. Harman vakti gelmiş harman yapmışlar. Birisi küçük, birisi büyük. Birisi evli, çoluk çocuk sahibi; birisi de bekâr, daha delikanlı. İki kardeş buğdayı ekmişler. Olmuş, harman yapmışlar. Tepede samanı daneyi savurmuşlar, ayırmışlar.

Eskiden harman makinesi yoktu. Esintili yerde buğdaylar dövenle dövüldükten sonra öküz, harmanın etrafında döne döne kestirir. Döven denilen kızak gibi, altında keskin çakmak taşları; onlar buğdayların üstünden geçtikçe [keser]. Adam üstüne oturmuş, öküz çekiyor; o dönüyor boyuna... Harmanı keserler

keserler, saplarını kırarlar, buğdayı da başaktan ayrılır. Sonra rüzgârlı havada havaya attı mı buğday buraya düşer, saman o tarafa gider. Bir daha attı mı buğday buraya düşer, saman oraya...

Samanı ne yaparlar?

Kara kışta hayvanlara yedirirler.

Buğdayı ne yaparlar?

Çuvalla eve götürürler. Öğütürler bulgur yaparlar. Keşkeklik ayırırlar. Ondan sonra un yaparlar, ekmek yaparlar... Geçim böyle!

Yarısını ayırmışlar. Samanın yarısını bu tarafa, yarısını bu tarafa ayırmışlar. Buğdayın yarısını ayırmışlar. Yarı yarıya, eşit bölmüşler, *fifty fifty*. Ondan sonra bir tane arabaları varmış. Öküz arabası, kağrı; iki tekerlek, tekerleğin üstüne tahta dingilin üzerine araba biner. İki tane öküz önde bu iki tekerlekli arabayı çeker. Ama çitle örülmüş büyük bir arkası olur, kamyonet gibi; saman oraya yüksek doldurulur. Öküzler onu çekerken tekerlekler gıcır gıcır öter.

Kağrı arabası. Hani İstiklâl Harbi'nde de kağrılarla bombaları taşımışlar deniliyor. O zaman arabalar buydu. Tahta tekerlek, demir çember, tahta dingil, tahta dingilin üzerine ne

bilye var ne başka bir teşkilat var. Oturmuş bir ağırlık, tahta tahtaya sürtüyor. Gıcır gıcır öterdi, öküzler de bir o tarafa bir o tarafa adım atarak getirirlerdi.

Samanı dolduruyorlarmış. Bir araba evli ağabeyinin evine gidiyormuş, saman ambarına dökülüyormuş, ondan sonra geliyormuş. Bir araba daha dolduruyorlarmış, evlenecek olan gence, onun evine, onun ambarına dökülüyormuş. Ama büyük abi harmanda dururken küçük kardeş, arabayı bu ayırdıkları yığından götürdüğü zaman; “Bu kardeşim evlenecek. Daha paraya pula ihtiyacı var bunun. Ben evlendim, işimi gördüm. Buna biraz daha fazla vereyim...” diyormuş. Kendi hissesinden bu tarafa o görmeden atıyormuş.

Ondan sonra araba gelince kendi yükünü yükleyip evine götürdüğü sırada da bu sefer küçük kardeş diyormuş ki;

“Yahu ben bekârım, bir kişiyim, bu şey bana çok. Ağabeyimin çoluk çocuğu var, evli barklı...”

O da oradan, kendi hissesinden bu tarafa atıyormuş.

Birbirlerine sevgisinden, muhabbetinden dolayı Allah bir bereket vermiş; samanı, buğdayı taşıya taşıya taşıya yorulmuşlar, bitirememişler. Annem anlatırdı, eski kitaplardan okumuş. Bereket oldu mu böyle olur.

b. Yahya Oğuz'un Mehmed Zahid Kotku (ra) Hocamızla Olan Bereket Anısı

Olmuş bir hadise anlatayım:

[Mehmed Zahid Kotku] Hocamız'ın evinde bir şekerlik vardı. Camdan, basit bir şey, çok basit bir şekerlik. Süslü, alengirli vs. değil. Bu şekerliğin de içinde birazcık şeker, kâğıtlı şeker vardı. Çap [küçücük] olduğuna göre içinde on tane on iki tane şeker. [Mehmed Zahid Kotku] Hocamız'ın da misafir kabul ettiği yer genişti, büyüktü. Cemaat tıklım tıklım, dolmuş. Hocamız camiden sonra hem zikir yapıyor hem de vaaz veriyor. Cemaat tıklım tıklım dolu.

Bunu Yahya Oğuz'un kendisi anlatıyor. Yahya Oğuz; sanayi bakanlığı müsteşarlığı yapmış olan yüksek mühendis, elektrik yüksek mühendisi, yüksek memurluklardan geçmiş ihvandan bir kimse.

“Yahya, şeker dağıt misafirlere.” demiş.

“Peki.” demiş. Almış şekerliği, bakmış. İçinde ne kadar şeker var... Kalabalık, içerisi dolu, tıklım tıklım. Bu şeker kime yetecek, demiş. Mümkün değil yetmez. Başlamış tutmaya. Yetmediđi yerde “Bitti.” derim, demiş. Ne yapalım artık. Alan alır, kısmeti olmayan almaz.

Bu veriyormuş, alıyorlarmış. Şekeri herkese tutuyormuş, herkes alıyormuş, cebine koyuyormuş. Dolaşmış dolaşmış dolaşmış, bütün herkese şeker vermiş vermiş. [Sona] geldiği sırada;

“Bu ne hâl! Bu kadarcık şeker, sekiz on tane şekerdi. Burada en aşağı kırk beş elli kişi var! Çoktan bitmesi lazımdı!..”

Bakmış, içinde hâlâ şeker var, herkes de şeker almış! Şaşırmış, bir şekerliğe bakmış bir de [başını] kaldırıp [Mehmed Zahid Kotku] Hocamız’ın yüzüne bakmış. Hocamız “Sus, sırrı söyleme!” gibilerden bakmış. Herkese dağıtmış, yerine koymuş.

Neden oluyor?

Bereket işte bu, bereketleniyor. Şeker bereketleniyor, bitiremiyorlar. Bu, Hoca-

mız'ın kerameti. Peygamber Efendimiz'in zamanında Peygamber Efendimiz'in ashabtan birisine verdiği birazcık bir hurma var.

“Al bu hurmayı, hurma torbana koy. Ama hiç içini boşaltma, hiç sayma.”

O torbadaki hurmayı yiye yiye yiye bitirememiş. Çok uzun zaman, yıllar yılı! Ama “Saymayacaksınız!” demiş.

Peygamber Efendimiz'in bereket mucizelerinden olarak on kişiye yetecek yemek üç yüz kusur kişiye dağıtılırdı, bitmezdi. Allah malına bereket verir, kısmetine razı eder, onu kısmetine razı bir kul eder. Bir de malına da bereket verir. Bunu açıklamak için bu bildiğim olayları anlattım.

إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِعَبْدٍ شَرًّا خَصَّرَ لَهُ فِي اللَّبَنِ وَالطَّيْنِ
حَتَّى يَبْنِيَ

İzâ erâdallâhu bi-abdin şerren haddara lehû filli benî ve't-tîni hattâ yebniye.

“Allah bir kulun kötülüğünü murad etti mi şerrini murad etti mi ona tuğlayı, çamuru, kerpici hoş gösterir.”

Gözüne hoş gösterir ki bina ile meşgul olsun. Bina yapsın diye çamuru, tuğlayı kendisine sevimli, hoş gösterir, gözüne tatlı gösterir. Hâlbuki İslâm köşklerle, saraylarla uğraşmayı doğru görmüyor. İslâm, Allah yolunda çalışmayı doğru görüyor, cihadı doğru görüyor. Allah yolunda malı vermeyi doğru görüyor. Tevazuu doğru görüyor, gösterişsiz olmayı doğru görüyor. Evleri fazla yükseltmeyi doğru görmüyor.

İlginçtir, Peygamber Efendimiz mescitte otururken baktı ki ileride bir evin üst katı çıkmaya başlamış, ikinci katını gördü.

“Burada bir ev iki kat yapılıyor, kimin evi bu?” dedi.

“Falancanın evi...” dediler, isim verdiler.

O şahıs namaza geldiği zaman Peygamber Efendimiz onun selamını almadı.

“Selamun aleyküm.” dedi, Peygamber Efendimiz selamını almadı. Adam çok üzüldü, çok bozuldu. Sağa sola sordu:

“Acaba Resûlullah’ı üzülecek, darıltacak bir iş mi yaptım ki Resûlullah benim selamımı almıyor?..”

Dediler ki;

“Bilmiyoruz ama oturduğu yerden senin üste çıktığın katı gördü. ‘Bu kimin evi?’ dedi. Biz de senin evin olduğunu söyledik. Belki on-dandır.”

Hemen gitti, evin üst katını yıktı. Evi bir kata indirdi, ikinci katı hemen yok etti. Ondan sonra geldi: Resûlullah *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz’in gözünün içine bakarak merakla;

“es-Selâmu aleyküm.” dedi, Peygamber Efendimiz selamını aldı.

Tavsiye etmiyor: Evi yedi ziradan fazla yükseltmeyin!

Abdullah b. Ömer; dallardan örülmüş bahçe duvarını çamurla sıvayınca içerisi görünmeyecek, onunla meşgul oluyormuş.

“Ne yapıyorsun?” diye ona sorunca;

“Onarıyorum ki içerisi görünmesin yâ Resûlullah!” [diyor].

O işle meşgul olmasını uygun görmemiş. Efendimiz’in tavsiyesi, görüşü, sünneti böyle!

Aziz kardeşlerim!

Biz de yirminci yüzyılda rüzgâra kapılmış gidiyoruz. Tabii insanın başını sokacağı bir ev olacak filan ama evden eve fark var, fark var,

fark var! Neler neler oluyor... Demek ki mütevazı, orta boy bir şey olacak; fazlasını yapmayacak. Tabii ihtiyaç oluyor, ihtiyaca göre bir şeyler olacak.

“Allah bir kulu sevmedi mi kerpici tuğlayı sevdirebilir, inşaatla meşgul eder.” diyor. Tabii inşaat bayağı da meşgul eder insanı.

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

21 Safer 1421 / 25.05.2000

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

